

линейные признаки типа, продолжительность жизни.

Vechorka, V.V., Khmelnychy, L. M. THE VITALITY OF UKRAINIAN COWS BLACK- RED-AND-WHITE DAIRY BREEDS DEPENDING ON ASSESSMENT OF LINEAR CONFORMATION TRAITS

The research in the aspect of studying the problem have been carried out about dairy cows duration life depending on assessment of linear traits of the exterior type. According to the method of linear classification have been evaluated cows-heifers of Ukrainian Red- and Black-and-White Dairy breeds. Such descriptive conformation traits, characterizing the general body structure have been researched : chest width, body depth, angularity, body condition, position and rump width. According to results of the research, the correlative variability of descriptive type traits scoring and cows duration life has been determined. The degree of variability relationship between the assessment of these traits and duration life of animals is depended on individual body part of the body structure.

Key words: Ukrainian Red-and-White Dairy, Ukrainian Black-and-White Dairy, linear type traits, duration of life.

Дата надходження до редакції: 28.08.2017 р.

Рецензенти: доктор біол. наук, професор Ю.В.Бондаренко
доктор с.-г. наук, доцент А. М. Салогуб

УДК 636.082.4

**ВПЛИВ ГЕНОТИПУ КНУРІВ НА ВІДГОДІВЕЛЬНІ ТА М'ЯСНІ ОЗНАКИ
ОТРИМАНОГО ВІД НИХ МОЛОДНЯКУ**

О. В. Волощук, молодший науковий співробітник,

Л. П. Гришина, д.с.-г.н., ст. н. с.

Інститут свинарства і агропромислового виробництва НААН

Досліджено вплив кнурів-плідників великої білої породи, ландрас і п'єстрен на відгодівельні і м'ясні якості їх нащадків. Розподіл молодняку свиней за інтенсивністю формування проводили за методикою Ю.К. Свечина у віковий період 0-3 місяці. Статистично значущі відмінності були встановлені між чистопородними та помісними тваринами за показниками віку досягнення живої маси 100 кг, середньодобовими приростами на відгодівлі та витратами корму. Доведено, що кращими відгодівельними якостями характеризувалися свині генотипу ВВ х Л, а при розподілі за інтенсивністю формування - тварини класу плюс-варіант, що характерно для всіх поєднань. Встановлена висока негативна залежність між середньодобовими приростами і віком досягнення живої маси 100 кг та витратами корму ($r = -0,589^*$ і $-0,765^{**}$) та позитивна між виходом м'яса в туші і площею «м'язового вічка» ($r=0,493^*$). Використання плідників м'ясних генотипів сприяло збільшенню м'яса в тушах помісних свиней на 3,61-4,92 % та зниженню сала - на 4,07-4,43 %.

Ключові слова: свині, інтенсивність формування, відгодівельні якості, м'ясні якості, забійний вихід, вміст м'яса в туші.

Постановка проблеми. За даними вітчизняних та закордонних вчених [1, 2] м'ясна продуктивність свиней визначається насамперед спадковістю, породою або поєднанням порід при схрещуванні, віком тварин, умовами годівлі та утримання.

Підвищений попит на високоякісну пісну свинину сприяв інтенсифікації селекційного процесу у нашій країні шляхом завезення високопродуктивних тварин із країн з розвиненим свинарством. Відомо, що великі промислові комплекси для отримання товарного молодняку використовують термінальну систему гібридизації, визнану найефективнішою у світі, а невеликі – промислове схрещування, яке багато років широко використовується у вітчизняному свинарстві. Проте, питання вивчення відгодівельних ознак та м'ясної продуктивності молодняку свиней різної інтенсивності росту на початковому етапі онтогенезу та отриманих від кнурів-плідників, відселекціонованих на високі м'ясні якості є суперечливим

і тому потребує подальшого вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У процесі онтогенезу свиней спостерігаються значні породні та індивідуальні відмінності як за інтенсивністю росту, так і за м'ясо-сальними якостями. Це пояснюється взаємодією великої кількості генетично обумовлених та зовнішніх факторів. За даними [3] є група факторів, які діють на ріст тварин у різні періоди життя. В неонатальний період це генотип плодів, умови, що оточують плід, маса матері, її вік, годівля, у період перед відлученням – генотип, маса при народженні, молочність матері, її вік, материнські якості, маса поросяти при відлученні; у період після відлучення – генотип маса при відлученні, умови годівлі, здатність до адаптації, умови утримання.

Разом з тим, до цього часу суперечливими залишаються дані про формування м'ясності свиней з різною інтенсивністю росту в онтогенезі. За повідомленням [4] одні вчені стверджують, що покращення м'ясності знижує середньодобові

прирости свиней, другі наполягають на тому, що висока енергія росту їх підвищує їх, а треті – цей зв'язок взагалі заперечують. Автор приходиться до висновку, що покращення м'ясності не знижує швидкості росту, а підвищення приростів не супроводжується підсиленням жировідкладенням. За даними наукових досліджень [5] найбільш ефективні поєднання за схрещування одержані при підборі тварин, які значно відрізнялись за інтенсивністю росту. До того ж у численних дослідженнях, присвячених вивченню репродуктивних, відгодівельних і м'ясних якостей свиней різного напрямку продуктивності, встановлено, що свині різних типів будови тіла часто мають значно більші відмінності за скоростиглістю, витратам корму, виходу м'яса і сала, ніж тварини різних порід. Цієї ж думки дотримувався академік П.Е.Ладан. Він писав: "За скоростиглістю, м'ясністю і оплатою корму у свиней найбільші відмінності не міжпородні, а внутрішньопородні. Тому необхідні ознаки треба шукати не тільки поза породою, але і всередині неї" [6].

У зв'язку з цим, встановлення зв'язків між інтенсивністю формування та відгодівельними та м'ясними якість, особливо при удосконаленні порід у м'ясному напрямі, є актуальним завданням для науки і виробництва.

Матеріали і методи досліджень. Метою наших досліджень було визначення відгодівельних та м'ясних якостей молодняку свиней різної інтенсивності росту, отриманих від плідників великої білої породи, ландрас та п'єтрен.

Дослідження були проведені в умовах цеху відгодівлі свиней ДП ДГ «Степне» Полтавського

району Полтавської області. Для проведення досліджень сформували 3 групи тварин різних генотипів: I група молодняк поєднання ВБхВБ (контрольна), II група – ВБхЛ і III група ВБхП, кожна з яких у 3-місячному віці розділили на класи за інтенсивністю формування за методикою Ю.К.Свечина [5]. При цьому особин, які мали значення ознаки вище середнього відносили до класу плюс варіант (М+), а якщо значення ознаки було нижче середнього – до класу мінус варіант (М-).

Піддослідних свиней відгодовували відповідно до методики контрольної відгодівлі.

Статистичну обробку матеріалів досліджень здійснювали загальноприйнятими методами з використанням програми STATISTICA 12.0. Порівняння середніх арифметичних значень проводили за методом Стьюдента, визначення залежностей між ознаками - методом кореляційного аналізу з використанням коефіцієнта кореляції Пірсона. Статистичні гіпотези перевірені на рівнях значущості: * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$ і *** $p < 0,001$.

Результати досліджень і їх обговорення.

Проведені дослідження показують (табл. 1), що найбільш скоростиглими виявилися тварини, які були отримані від поєднання генотипів ВБ х Л, порівняно з тваринами I групи (ВБ х ВБ). Вони досягали живої маси 100 кг майже на 16 днів, або на 8,1% раніше, при високій достовірній різниці ($p < 0,001$). Помісні свині III дослідної групи за цим показником перевершували чистопородних тварин великої білої породи на 7,62% ($p < 0,001$).

1. Відгодівельні якості піддослідних свиней

Дослідні групи	Клас розподілу	n	Вік досягнення живої маси 100 кг, днів	Середньодобовий приріст, г	Витрати корму, к.од.
I ВБхВБ	+	11	196,41±2,536	615,53±12,259	3,89±0,056
	-	13	209,0±2,907	568,94±14,622	4,19±0,068
У середньому по групі		24	202,72±2,182	593,23±9,760	4,04±0,049
II ВБхЛ	+	12	178,44±1,828	700,69±13,490	3,66±0,056
	-	14	193,92±1,731	635,12±8,364	3,87±0,048
У середньому по групі		26	186,31±1,835***	668,59±10,781***	3,79±0,045***
III ВБхП	+	13	181,29±1,052	695,19±14,865	3,667±0,053
	-	13	193,50±2,166	682,69±18,507	3,71±0,064
У середньому по групі		26	187,27±1,654***	690,54±11,378***	3,81±0,044***

Примітка: * - відмінності порівняно з контролем достовірні при $p < 0,05$; ** - при $p < 0,01$; *** - при $p < 0,001$

Аналіз внутрішньогрупового розподілу молодняку свиней за інтенсивністю формування (класами розподілу) свідчить про те, що свині кожної дослідної групи розрізняються між собою за продуктивними ознаками. Так, молодняк класу плюс-варіант I дослідної групи на 12 днів швидше досягав живої маси 100 кг, ніж його однолітки з класу мінус-варіант ($p < 0,001$). Тварини II дослідної групи відрізнялися від інших груп високою скоростиглістю, а різниця між показниками в межах цієї групи становила 15,5 днів ($p < 0,001$). Свині поєднання ВБхП класу плюс-варіант на 12 днів ($p < 0,001$) швидше ніж їх аналоги класу мінус-варіант досягали живої маси 100 кг.

Як відомо вік досягнення живої маси нега-

тивно корелює з середньодобовим приростом за період відгодівлі, у наших дослідженнях він становив $r = - 0,7649$ (при $p < 0,05$), тому простежувалися відповідні закономірності як між різними поєднаннями генотипів, так і всередині дослідних груп. Однак необхідно відзначити, що помісні свині II та III дослідних груп відрізнялися досить високою інтенсивністю росту, вони перевершували молодняк I групи відповідно на 12,7 і 16,4 % ($p < 0,001$). Внутрішньогрупова різниця за цим показником становила для тварин I групи – 8,0 % ($p < 0,01$), II групи – 10,3 % ($p < 0,001$) і III групи – 1,8%.

Проведеними дослідженнями встановлена негативна залежність між середньодобовим при-

ростом і витратами корму, яка становила – 0,5890 (при $p \leq 0,05$), що свідчить про збільшення приросту живої маси на відгодівлі за рахунок кращого засвоєння корму, тобто, чим швидше ростуть свині, тим менше витрати кормів на одиницю продукції, а відгодівля тварин закінчується в більш ранньому віці, коли синтез білка і формування м'язової тканини відбувається на тлі високого рівня обмінних процесів в організмі тварин.

Витрати корму на одиницю приросту живої маси - один з важливих показників, від якого залежить собівартість свинини, а також ефективність галузі свинарства у цілому. За цим показником кращими виявилися свині II групи, які переважали своїх аналогів I групи на 6,19% (при $p \leq 0,001$) і III групи - на 5,69% ($p \leq 0,001$).

Для визначення впливу генотипу і класу розподілу тварин за інтенсивністю формування

на відгодівельні якості був проведений двох-факторний дисперсійний аналіз, за допомогою якого було встановлено, що сила впливу генотипу складала 66,5-74,2% ($p \leq 0,001$), тоді як інтенсивність формування в початковий період онтогенезу – 13,3-18,4% ($p \leq 0,05$), взаємодія факторів – 12,5-15,1%.

Одним з основних критеріїв ефективності галузі свинарства є якість вироблених туш молодняка свиней, яка визначається їх комерційною цінністю (категорією туші, виходом цінних відрубів, вмістом м'яса в туше). На даний час конкурентноздатною як на вітчизняному, так і на закордонному ринках може стати лише м'ясна туша з високим виходом м'язової тканини [7]. Отримані нами дані (табл. 2) свідчать, що використання кнурів-плідників м'ясних генотипів сприяло збільшенню маси парної напівтуші, а відповідно й забійного виходу на 4,27% - 4,96%.

2. М'ясні якості свиней різних генотипів і інтенсивності росту

Групи	Клас розподілу	Забійний вихід, %	Довжина напівтуші, см	Товщина шпигу, мм	Маса задньої третини напівтуші, кг	Площа «м'язового вічка», см ²
I ВБхВБ	-	68,3±2,06	96,0±0,25	26,7±2,99	11,7±0,28	38,5±2,17
	+	68,9±1,22	96,3±0,64	26,3±2,66	11,5±0,26	39,9±1,87
У середньому		68,6±1,64	96,1±0,28	26,5±1,25	11,6±0,18	38,7±1,36
II ВБхЛ	-	70,5±0,40	97,73±0,87	24,1±1,02	11,9±0,46	41,77±3,00
	+	72,57±0,49	100,1±0,37	21,0±1,23	12,7±0,33	46,8±0,92
У середньому		71,53±0,54	98,9±0,68*	22,5±0,98***	12,3±0,31	44,3±1,80
III ВБхП	-	71,0±0,58	96,3±0,88	19,3±0,67	11,8±0,17	45,4±1,83
	+	72,7±0,40	96,5±0,64	17,7±0,854	12,4±0,49	49,2±2,69
У середньому		72,0±0,47	96,4±0,48	18,4±0,31***	12,2±0,29	47,6±1,77**

Примітка: * відмінності порівняно з контролем достовірні при $p < 0,05$, ** - при $p < 0,01$, *** при $p < 0,001$.

Довжина напівтуші та товщина шпигу є непрямыми показниками м'ясності тварин [8]. Найбільшою довжиною напівтуші відрізнялися тварини поєднання ВБхЛ, які переважали за цим показником напівтуші свиней контрольну групу на 2,9% ($p \leq 0,01$) і III дослідну на 2,6% ($p \leq 0,01$). При внутрішньогруповому розподілі за інтенсивністю формування достовірна різниця була встановлена лише у тварин II дослідної групи: вона становила 2,4% ($p \leq 0,05$).

Вченими встановлено, що у характері жировідкладання є породні особливості. Свині м'ясних порід відрізняються менш інтенсивним відкладанням підшкірного жиру [9]. Цей висновок підтверджується результатами наших досліджень. Найменша товщина шпигу була у напівтуш із спадковістю 50% тварин породи п'єтрен, за цією ознакою вони переважали свиней контрольної групи на 8 мм або 30,47% ($p \leq 0,001$), різниця за цим показником між напівтушами II дослідної групи і контрольною становила 4 мм або 14,91% ($p \leq 0,001$).

Селекційною ознакою, яка найбільш тісно пов'язана з виходом м'яса в туші є площа «м'язового вічка». У наших дослідженнях вона мала позитивну тенденцію до збільшення у напівтуш помісних тварин, особливо III дослідної групи. За цим показником вони переважали чистопородних тварин великої білої породи на 8,90

см² ($p \leq 0,01$). Напівтуші, що отримані від свиней із спадковістю плідників породи ландрас перевершували за площею «м'язового вічка» напівтуші своїх однолітків контрольної групи на 5,36 см² ($p \leq 0,05$). Внутрішньогруповий розподіл за інтенсивністю формування свідчить про тенденцію збільшення показника площі «м'язового вічка» у плюс-варіантних тварин всіх дослідних груп. Проведений нами кореляційний аналіз встановив достовірну залежність між площею «м'язового вічка» і виходом м'яса в туші на рівні 0,493 ($p \leq 0,05$). Однак найбільш надійним і достовірним методом оцінки м'ясних якостей тварин є визначення морфологічного складу напівтуш піддослідних тварин методом обвалування (табл. 3).

За виходом м'яса в туші помісні тварини перевершували свиней великої білої породи на 3,61 – 4,92% ($p \leq 0,001$). Найбільш високим був вихід м'яса у свиней класу мінус-варіант III дослідної групи – 62,27%, хоча більш пісні туші були отримані від молодняка поєднання ВБхЛ класу плюс-варіант, на що вказує показник співвідношення м'яса і сала – 2,51. Взагалі збільшення виходу м'яса в тушах сприяло зменшенню вмісту сала на 4,07-4,43% ($p \leq 0,01$). При цьому слід відмітити невеликі розходження мінливості цієї ознаки у тварин різних генотипів від 1,42 до 3,77%.

3. Морфологічний склад туш піддослідних свиней

Групи	Клас розподілу	n	Склад туші, %			М'ясо: сало
			М'ясо	сало	кістки	
I ВБхВБ	-	4	57,74±1,151	29,61±2,418	11,87±0,665	1,95
	+	3	56,14±0,364	32,27±0,667	11,58±0,300	1,74
У середньому		7	57,05±0,709	30,75±1,437	11,75±0,377	1,85
II ВБхЛ	-	3	60,07±0,663	28,26±0,395	11,85±0,253	2,12
	+	3	61,26±1,888	24,39±1,163	12,07±0,437	2,51
У середньому		6	60,66±0,934***	26,32±1,024*	11,96±0,231	2,30
III ВБхП	-	3	62,27±0,240	25,03±0,296	12,7±0,057	2,48
	+	4	61,75±0,563	26,17±0,487	12,07±0,179	2,35
У середньому		7	61,97±0,331***	26,68±0,364**	12,34±0,160	2,32

Висновки. Встановлено, що кращими відгодівельними якістьними характеризуються свині генотипу ВБ х Л, а при розподілі за інтенсивністю формування - тварини класу плюс-варіант, що характерно для всіх поєднань.

Використання плідників м'ясних генотипів сприяло збільшенню м'яса в тушах на 3,61-4,92 % та зниженню вмісту жиру в тушах на 4,07-4,43 %.

Список використаної літератури:

1. Evans D. Meat quality of British crossbred pigs / D.Evans, F.Kemster, P.Steane // Livestok Prod. – 1978. – Vol. 5. - № 3. – P. 265 - 276.
2. Гиря В.Н. Качество мяса гибридных свиней / В.Н.Гиря // Свиноводство. – К.: Урожай. – 1990. – Вып. 46. – С. 35 - 38.
3. Иогансен И. Генетика и разведение домашних животных / И. Иогансен, Я. Рендель, О. Граверт. - М.: Колос, 1970. – 650 с.
4. Лебедев Ю.В. Улучшение пород свиней / Ю.В. Лебедев. М.: Колос, 1978. – 106 с.
5. Свечин Ю.К. Прогнозирование продуктивности животных в раннем онтогенезе / Ю.К.Свечин // Вестник сельскохозяйственной науки. – 1985. – №4. – С.103 – 108.
6. Ладан П.Е. Породы свиней / П.Е. Ладан, А.Т. Мысик. М.: Колос, 1981. - 240 с.
7. Лобан Н.А. Теоретические и практические приемы и методы создания и использования свиней белорусской крупной белой породы / Н.А. Лобан. Жодино, 2012. - 353с.
8. Гучь Ф.А. Повышение эффекта гетерозиса в свиноводстве / Ф.А. Гучь, Г.С. Ткач // Животноводство. - 1977. - № 9. – С. 71 - 73.
9. Филатов А.И. Селекция свиней на повышение мясности /А.И.Филатов, В.А. Медведев. - М: Колос, 1975. - 174 с.

REFERENCES:

1. Evans, D., F.Kemster, and P.Steane. 1978. Meat quality of British crossbred pigs Livestok Prod. 5(3):265 – 276 (in English).
- 2.Girja, V. N. 1990. Kachestvo mjasa gibridnyh svinej - *Quality of meat of hybrid pigs*. Svinovodstvo. – Pig. 46:35-38 (in Russian).
3. Iogansen, I., Ja Rendel', and O. Gravert. 1970.Genetika i razvedenie domashnih zhivotnyh.- *Genetics and farming of domestic animals*. M.: Kolos, 650 (in Russian).
4. Lebedev, Ju.V. 1978. Uluchshenie porod svinej - *Improvement of the breeds of pigs*. M.: Kolos, 106 (in Russian).
5. Svechyn, Yu.K., 1985. Prognozirovaniye produktivnosti zhivotnyh v rannem ontogeneze. *The forecasting of animal productivity in the early ontogenesis*. Vestnyk sel'skokhozyaystvennoy nauky - *Vestnik of Agricultural Science*. 4:103–108 (in Russian).
6. Ladan, P.E. and A.T. Mysik, 1981. Porody svinej - *Pig breeds*. M.: Kolos, 240 (in Russian).
7. Loban, N.A. 2012.Teoreticheskie i prakticheskie priemy i metody sozdaniya i ispol'zovaniya svinej belorusskoj krupnoj belo j porody - *Theoretical and practical methods and methods of creation and use of pigs of the Belarussian large white breed*. Zhodino, 353 (in Russian).
8. Guch', F.A., and G.S. Tkach. 1977. Povyshenie jeffekta geterozisa v svinovodstve - *Increase in the effect of heterosis in pig production*. Zhivotnovodstvo - *Animal husbandry*. 9:71-73 (in Russian).
9. Filatov, A.I., and V.A. Medvedev. 1975. Selekcija svinej na povyshenie mjasnosti - *Selection of pigs for increasing meat*. M.: Kolos, 174 (in Russian).

Волощук, А. В., Гришина, Л. П. ВЛИЯНИЕ ГЕНОТИПА ХРЯКОВ НА ОТКОРМОЧНЫЕ И МЯСНЫЕ КАЧЕСТВА, ПОЛУЧЕННОГО ОТ НИХ МОЛОДНЯКА

Изучено влияние хряков-производителей крупной белой породы, ландрас и пьетрен на откормочные и мясные качества их потомков. Распределение на классы по интенсивности формирования проводили за методикой Ю. К. Свечина в возрастной период 0-3 месяца. Статистически значимые различия были установлены между чистопородными и помесными животными по показателям возраста достижения живой массы 100 кг, среднесуточными приростами на откорме и затратами корма. Доказано, что лучшими откормочными качествами характеризовались свиньи генотипа КБхЛ, а при распределении по интенсивности формирования - животные класса плюс-

вариант, что характерно для всех сочетаний. Установлена высокая отрицательная зависимость между среднесуточными приростами, возрастом достижения живой массы 100 кг и затратами корма ($r = -0,589 * i - 0,765^{**}$); позитивная - между выходом мяса в туше и площадью «мышечного глазка» ($r = 0,493^*$). Использование производителей мясных генотипов способствовало увеличению мяса в тушах помесных свиней на 3,61-4,92 % и снижению сала – на 4,07-4,43 %.

Ключевые слова: свиньи, интенсивность формирования, откормочные качества, мясные качества, убойный выход, содержание мяса в туше.

Voloshchuk, A.V., Gryshyna, L.P. THE INFLUENCE OF GENOTYPE GRUNTING ON FATTENING AND MEAT QUALITIES, OBTAINED FROM THEIR YOUNG

The influence of boars-producers of Large white breed, Landrace and Pietren on fattening and meat qualities of their descendants was studied. Distribution to classes according to the intensity of the formation was carried out by the method of Yu. K. Svechin in the 0-3 month age period. Statistically significant differences were established between purebred and crossed animals in terms of the age of reaching the live weight of 100 kg, the average daily growth in fattening and the cost of feed. It was proved that the pigs of the LWxL genotype were characterized by the best fattening qualities, and in the distribution by the intensity of formation - animals of the class plus-variant, which is characteristic for all combinations. A high negative correlation was established between the average daily increments and the age of reaching a live weight of 100 kg and feed costs ($r = -0.589 * i - 0.765^{**}$) and positive between the yield of meat in the carcass and the area of the "muscular eye" ($r = 0.493^*$). The use of producers of meat genotypes contributed to the increase in meat in the carcasses of hybrid pigs by 3.61-4.92% and decrease in fat - by 4.07-4.43%.

Key words: pigs, intensity of formation, fattening qualities, meat qualities, slaughter yield, meat content in the carcass.

Дата надходження до редакції: 21.09.2017 р.

Рецензенти: доктор с.-г. наук, академік НААН В.П. Рибалко

доктор с.-г. наук, професор В.О. Іванов

УДК 636.082.2

ВОСПРОИЗВОДИТЕЛЬНАЯ СПОСОБНОСТЬ СИММЕНТАЛЬСКИХ КОРОВ И СТАБИЛЬНОСТЬ ИХ ЛАКТАЦИИ

И. В. Гончаренко, д.с.-г.н., профессор

Д. Т. Винничук, д.с.-х.н., профессор, член-кор. НААН Украины

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

Освещены взаимосвязи показателя стабильности лактационных кривых у коров симментальской породы с другими признаками селекции: плодовитостью, межотельным периодом, средним удоем за первые три лактации, содержанием жира в молоке. Всего исследовано 654 лактации у 184 симментальских коров с уровнем удоя 4100-7028 кг молока жирностью 3,70-4,20 %.

Выявлено, что коэффициент изменчивости лактационных кривых у исследуемых коров составил 10-35% и более. По коэффициенту изменчивости лактационной кривой коровы были распределены на классовые промежутки. Отмечено, что наибольшие средние удои были у коров с коэффициентами изменчивости лактационных кривых на уровне 15-25%. Наибольшая изменчивость коэффициента лактационной кривой (38,9%) отмечена у коров с пониженной плодовитостью (52,8% коров имели средний показатель межотельного периода на уровне 13 месяцев и больше).

В стаде выявлена сравнительно малочисленная группа коров с незначительной персистенцией лактации, высокими удоями и жирномолочностью, что свидетельствует о возможной направленной селекции по комплексу желательных признаков.

Ключевые слова: коровы симментальской породы, критерий стабильности, лактационная кривая, плодовитость, молочная продуктивность.

На крупных молочных комплексах при 2-кратном доении отдельные группы коров самозапускаются из-за нарушения требований технологии машинного доения и недостаточной стабильности их лактационной кривой. Становится актуальной задача изучения наследственно обусловленной способности коров к достижению высших суточных удоев и удержанию их в течение всей лактации. Исследования показали, что способ-

ность животных достигать максимальных удоев и длительно удерживать их – это разные признаки, не всегда положительно связанные друг с другом и каждый в значительной мере контролируется наследственностью.

Благодаря освоению синтеза ферментов и гормонов, регулирующих секрецию молока у коров, начали с целью раннего прогнозирования будущей продуктивности вызывать у телок (ис-